

Навчально-науковий інститут пожежної та техногенної безпеки
Кафедра права та менеджменту у сфері цивільного захисту

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ОК 2.31 “Ризик - менеджмент”

1. Загальна інформація

Назва курсу	Ризик- менеджмент
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	073 «Менеджмент»
Освітньо-професійна програма	Менеджмент організацій та адміністрування
Рік навчання, семестр	4-й рік (7 семестр)
Мова викладання	Українська
Викладач	Перетятко Любов Антонівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри права та менеджменту у сфері цивільного захисту
Контактний тел.	0673914285
E-mail:	peretiatko.luba@gmail.com
Сторінка курсу в ВУ	http://virt.ldubgd.edu.ua/course/view.php?id=2799
Консультації	Згідно розкладу консультацій кафедри права та менеджменту у сфері цивільного захисту. Також можливі он-лайн консультації через Skype, Viber, WhatsApp, Telegram або подібні ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.

2. Анотація до курсу

Курс «Ризик- менеджмент» є обов’язковим компонентом освітньої програми «Менеджмент організацій та адміністрування». Навчальна дисципліна буде корисною здобувачам вищої освіти для набуття знань і навичок, що надають можливість вивчити основні поняття ризик – менеджменту; вивчити сутність, функції та їх класифікацію; отримати уявлення про стратегічний і функціональний ризик – менеджмент на підприємстві; про моделі виміру сприйманого ризику в зовнішньоекономічній діяльності.

Курс складений з урахуванням сучасних вимог та практики з ризик - менеджменту, що сприяє більш ефективній реалізації конкурентних переваг фахівця.

Попередні освітні компоненти	Супутні і наступні освітні компоненти
ОК1.4 Правознавство ОК1.6 Економічна теорія (мікроекономіка, макроекономіка) ОК1.10 Теорія організацій ОК2.1 Вступ до фаху "Менеджмент" (теорія управління та історія менеджменту) ОК2.2 Лідерство та стилі керівництва ОК2.3 Господарське та трудове право ОК2.4 Основи підприємництва ОК2.6 Маркетинг ОК2.7 Фінанси, гроші та кредит ОК2.9 Планування діяльності та управління розвитком організації ОК2.10 Операційний менеджмент ОК2.12 Облік і аудит ОК2.13 Тайм менеджмент ОК2.17 Контролінг ОК2.18 Логістичний менеджмент ОК2.22 Стратегічне управління	-

3. Мета і завдання курсу

3.1. Метою дисципліни є формування у студентів та курсантів теоретичних знань щодо сутності та різновидів кризових явищ у макро- та мікроекономіці, різновидів криз, ризиків на підприємствах, застосування методів управління ризиками, які дозволяють обґрунтовувати та приймати управлінські рішення щодо управління ризиками в умовах невизначеності, а так само способів попередження і подолання криз, зокрема і через процедури відновлення платоспроможності і банкрутства.

3.2. Завдання:

теоретична і практична підготовка здобувачів вищої освіти з питань:

- формування системи знань про причини і природу кризових явищ в економіці;
- вивчення теорії економічних криз, різновидів і специфічних факторів, якими вони зумовлені;
- опанування практичних навичок розробки, обґрунтування та прийняття управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності.

3.3. Компетентності:

Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

ЗК3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій

ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

Спеціальні (фахові) компетентності.

СК2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани;

СК3. Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту;

СК4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації;

СК5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління;

СК6. Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми;

СК7. Здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість;

СК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію;

СК11. Здатність планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження, презентувати їх результати;

СК14. Здатність формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати математичні та комп'ютерні моделі, застосовувати статистичні методи і моделі для аналізу об'єктів і процесів у сфері менеджменту.

Програмні результати навчання.

ПРН1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;

ПРН2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення;

ПРН4. Обґрунтовувати та управляти проектами, генерувати підприємницькі ідеї;

ПРН9. Вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами;

ПРН12. Вміти делегувати повноваження та керівництво організацією (підрозділом). Формат і обсяг курсу

Формат курсу	Очний/заочний. Навчальний матеріал дисципліни структурований за тематичним принципом і складається з двох блоків, які є логічно завершеними, відносно самостійними, цілісними частинами, засвоєння яких передбачає проведення контрольних робіт та аналіз результатів їх виконання. В процесі вивчення курсу здобувачі вищої освіти також повинні брати активну участь в обговоренні дискусійних питань, вирішувати індивідуально та у групі ситуаційні завдання.
Обсяг дисципліни:	4,0 кредитів/120 академічних годин, з них: лекцій 16 годин, семінари 32 годин, самостійної роботи 72 годин.
Форми навчання	лекції, семінари, консультації, самостійна робота (в тому числі виконання здобувачами освіти індивідуальних завдань у поза аудиторний час з подальшою їх перевіркою).

4. Тематика та зміст курсу

Назви змістових блоків і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		с	лаб	інд	с.р.	
Змістовний блок I. Теоретичні основи ризик- менеджменту						
Тема 1. Поняття, сутність і зміст ризик - менеджменту	10	1	2	-	-	7
Тема 2. Невизначеність та ризик	10	1	2	-	-	7
Тема 3. Види ризиків та їх характеристика	9	2	-	-	-	7
Тема 4. Закони і принципи ризик - менеджменту	11	2	2	-	-	7
Тема 5. Ризик – менеджмент на підприємстві: його організація і потрібна документація	12	2	2	-	-	8
Разом за блоком I	52	8	8	-	-	36
Змістовий блок II. Управління основними компонентами системи управління ризиками						
Тема 6. Методологія ризик-менеджменту	10	1	2	-	-	7
Тема 7. Особливості управління зовнішніми та внутрішніми ризиками	10	1	2	-	-	7
Тема 8. Прийняття управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності	11	2	2	-	-	7
Тема 9. Система управління ризиками	9	2	-	-	-	7
Тема 10. Ризик – менеджмент у сфері фінансів	12	2	2	-	-	8
Разом за блоком II	52	8	8	-	-	36
Усього годин	104	16	16	-	-	72

5. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовний блок I. Теоретичні основи ризик - менеджменту

Тема 1. Поняття, сутність і зміст ризик-менеджменту

Ризик-менеджмент як галузь наукового управління. Зміст ризик-менеджменту. Історія виникнення ризик-менеджменту.

Тема 2. Невизначеність та ризик

Сутність невизначеності та ризику. Основні фактори ризику. Природа ризиків.

Тема 3. Види ризиків та їх характеристика

Основні підходи до визначення ризиків. Загальна класифікація ризиків. Види та характеристика підприємницьких ризиків.

Тема 4. Закони і принципи ризик-менеджменту

Закони управління ризиками. Принципи ризик-менеджменту. Участь вищого керівництва в ризик-менеджменті.

Тема 5. Ризик-менеджмент на підприємстві: його організація і потрібна документація

Організація управління ризиком. Декларація компанії про політику у сфері ризик-менеджменту. Програма управління ризиками.

Змістовний блок II. Управління основними компонентами системи управління ризиками

Тема 6. Методологія ризик-менеджменту

Методи виявлення ризику. Поняття та види методів управління ризиками. Стратегія, політика і тактика ризик-менеджменту.

Тема 7. Особливості управління зовнішніми та внутрішніми ризиками

Зовнішнє середовище організації та пов'язані з ним ризики. Причини виникнення та управління внутрішніми ризиками організації.

Тема 8. Прийняття управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності

Поняття і сутність управлінських рішень. Процедура підготовки, прийняття та реалізації управлінських рішень. Методи розробки і прийняття управлінських рішень в системі ризик - менеджменту.

Тема 9. Система управління ризиками

Організація процесу управління ризиками. Елементи системи управління ризиками. Попередження ризику і зменшення наслідків.

Тема 10. Ризик-менеджмент у сфері фінансів

Фінанси, фінансові ринки, фінансовий менеджмент: їх роль і структура. Фінансовий ризик: його суть і класифікація. Принципи управління фінансовими ризиками. Схема управління фінансовими ризиками та методи впливу на фінансові ризики.

6. Завдання для самостійного опрацювання

З метою закріплення отриманих практичних навиків, здобувачі освіти виконують індивідуальні завдання, які отримують в кінці лекційного заняття. Завдання для самостійного опрацювання відображені у електронному освітньому середовищі «Віртуальний університет». Перевірка правильності виконання завдань проводиться на наступному семінарському занятті.

7. Методи навчання

Основними формами навчальних аудиторних занять є лекції, семінари, консультації.

Під час лекційних годин використовується наступні методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

розповідь – оповідна, описова форма розкриття навчального матеріалу;

пояснення – для розкриття сутності певного методу, моделі, закону, процесу;

бесіда – для закріплення за допомогою діалогу нового матеріалу, термінології, понять;

ілюстрація – для розкриття методів, моделей і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки, слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint).

Під час семінарських занять використовуються:

індивідуальна робота при виконанні тестових, практичних завдань;

метод дискусій;

при обговоренні проблемних питань робота в малих групах;

При наданні консультацій використовуються словесний та дискусійний методи.

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Комп'ютери на базі процесорів Intel Pentium GoldG5400, компоненти програмного забезпечення MS Office 365 (Teams, Power Point, Word, Excel), електронне освітнє середовище "Віртуальний університет"(на базі платформи Moodle).

9. Критерії оцінювання

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/polozhennya_pro_organizaciyu_osvitnogo_procesu_ldu_bzhd_nova_redakciya_10.2020.pdf та «Положення про порядок та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/polozh_ldubzhd_poryad_ok_ocinyuvannya.pdf.

Поточний контроль	
Поточний контроль проводиться у формі тестування та виконання завдань, що виносяться на семінарське заняття. Оцінювання результатів поточного контролю здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою. Результати поточного контролю (поточна успішність) враховуються викладачем при виставленні підсумкової оцінки за залік.	
Вид робіт	Формат проведення та критерії оцінювання
Тестові завдання	Курсом передбачено проходження тестових завдань що виконуються по завершенні вивчення теми. Критерії оцінювання тестів наведені у електронному курсі «Віртуального університету». За успішне виконання тестових завдань сумарно можна отримати до 20 балів.
Контрольна(модульна) робота	Курсом передбачено виконання та захист контрольної роботи. Типові завдання та критерії оцінювання наведені у електронному курсі «Віртуального університету». За виконання контрольної роботи можна отримати до 10 балів
Робота на семінарському занятті; самостійна робота	Оцінювання здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою, відповідно до Додатку Б «Положення про порядок та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ЛДУ БЖД». За роботу на семінарських заняттях протягом семестру можна отримати до 10 балів.
Підсумковий контроль	
Семестровий контроль проводиться у формі заліку. Допуск до семестрового контролю здійснюється за умови виконання контрольної роботи та успішно (оцінка «3» та більше) пройденими підсумковими тестами в середовищі «Віртуальний університет». Залік (максимально 60 балів) складається із двох компонентів: тестування у електронному освітньому середовищі “Віртуальний університет” (максимум 30 балів) та письмового виконання трьох теоретичних, аналітичних та практичних питань, яке оцінюються по 10 балів. Критерії оцінювання письмових відповідей: – 10 балів – дана повна правильна відповідь на підставі вивчення теорій, концепцій, законів, ідей тощо; матеріал усвідомлено, викладено в певній логічній послідовності, літературною мовою; відповідь самостійна, допустимі 1-2 несуттєві помилки (це помилки, при яких відповідь є правильною, але помилки представлені у вигляді некоректних висловлювань). – 6-9 балів – дана правильна відповідь на підставі вивчених теорій, концепцій, законів, ідей тощо; матеріал усвідомлено, викладено в певній логічній послідовності, літературною мовою; Допустимі 2-3 несуттєві помилки, або деяка неповнота відповіді, неточність у викладенні матеріалу. Питання практичної значимості виконані правильно, без суттєвих помилок, зроблені висновки. Допускається неповнота прикладів практичної значимості, але зроблений висновок є обов'язковим. – 1-5 бали – навчальний матеріал в основному викладений повно, але при цьому допущені 1-2 грубі помилки; відповідь неповна, хоча і відзначається необхідною глибиною, побудована незв'язно. При розв'язуванні задач допущено не більше, ніж	

одну суттєву помилку, неповне тлумачення з деякими неточностями.

– 0 балів – жодної вірної відповіді.

Тестові завдання: 1 бал – завдання виконано, 0 балів – завдання не виконано.

Підсумкова семестрова оцінка обчислюється як сума балів поточного та підсумкового контролю за 100-бальною шкалою і переводяться в національну (чотирибальну) шкалу (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”, для заліків – “зараховано”, “не зараховано”).

Підсумкові оцінки виставляються та вносяться до екзаменаційної відомості, залікової книжки (позитивні результати) здобувача в національній, 100-бальній шкалі та шкалі ЄКТС відповідно до співвідношень, поданих у наступній таблиці.

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
91 – 100	A	відмінно	зараховано
81-90	B	добре	
71-80	C		
61-70	D	задовільно	
51-60	E		
36-50	FX	незадовільно	не зараховано
0-35	F		

10. Політика курсу

Виконання навчальних завдань і робота в курсі має відповідати вимогам «Кодекс академічної доброчесності та корпоративної культури ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/kodeks_akademichnoyi_dobrochesnosti_ta_korpo.pdf

Академічні очікування від здобувачів – своєчасне виконання завдань, передбачених силабусом дисципліни; обов’язкове відвідування і виконання семінарських занять та завдань самостійної роботи.

Політика щодо термінів виконання завдань та ліквідації академічної заборгованості: терміни виконання завдань вказуються у електронному курсі «Віртуального університету». Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Відпрацювання академічної заборгованості з дисципліни можливо до дня проведення підсумкового контролю (відповідно до розкладу).

Недопущені до підсумкового контролю здобувачі освіти здійснюють перездачу в терміни, відведені для усунення академічної заборгованості у два етапи:

- заборгованість із поточного контролю;
- заборгованість із підсумкового контролю.

Ліквідація заборгованості поточного контролю відбувається шляхом проходження тестових завдань та виконання контрольної роботи згідно із тематичним планом курсу. Ліквідація заборгованості з підсумкового контролю організовується в форматі перездачі екзамену.

Дотримання принципів академічної доброчесності: роботи (завдання) виконуються здобувачами самостійно, ідеї та ініціативи інших авторів використовуються лише при належно оформленому цитуванні.

Поведінка в аудиторії – неприпустимо запізнення та користування телефоном на заняттях, за винятком виконання громіздких обчислень та використанні додаткових програм в освітніх цілях; повага до думки інших колег; дотримання норм культури мовлення та ін.

11.Рекомендована література

Основна:

1. Андрійчук В. Менеджмент: прийняття рішень і ризик : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 1998. 304 с.
2. Івченко І. Ю. Економічні ризики : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2004. 304
3. Клименко С. М. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. Київ : КНЕУ, 2006. 188 с
4. Практикум з навчальної дисципліни "Ризик-менеджмент" для студ. спец. 8.000013 усіх форм навч. Харківський національний економічний університет. Харків : ХНЕУ, 2009. 38 с.
5. Руська Р. В. Управління ризиком: навчальний практикум. Тернопіль : Вектор, 2013 р. 112 с.
6. Старостіна А. О., Кравченко В. А. Ризик-менеджмент: теорія та практика: Навч. посіб. К.: ІВЦ "Видавництво «Політехніка»", 2004. 200 с.

Допоміжна

7. Бобиль В. В. Удосконалення системи ризик-менеджменту банківського сектора України в умовах фінансової кризи. Регіональна економіка. 2013. № 2. С. 131–139.
8. Деревська О. Операційний ризик. Категорії та управління. Вісник НБУ. 2010. № 9. С. 42–43.
9. Євдін О. Концепція управління ризиками. Ризик-орієнтований підхід до управління техногенною і природною безпекою є однією із головних технологій й основою регулювання техногенної та природної безпеки в Європейських країнах та США. Надзвичайна ситуація. 2016. № 1. С. 36–38.
10. Єрмаченко С. В. Сутність поняття "кредитний ризик". Управління розвитком № 1(141). 2013. С. 132–134.
11. Кизим М. О. Національна інноваційна система як механізм реалізації інтелектуального капіталу України. Інновації: проблеми науки і практики : монографія. Харків : ВД "ІНЖЕК", 2006. С. 71–106.
12. Кочетков В. М. Сутність і особливості ризик-менеджменту на підприємстві.Актуальні проблеми економіки. 2011. № 10. С. 150–156.
13. Коюда О. П. Інноваційна система, як активний фактор розвитку національної економіки. Управління розвитком. 2010. № 6 (82). С. 111–115.
14. Любіч О. О. Системи ризик-менеджменту в банках: орієнтуємося на

інновації. Незалежний аудитор. 2012. № 4. С. 56–58.

15. Мостенська Т. Л. Ризик-менеджмент як чинник забезпечення економічної безпеки підприємств. Актуальні проблеми економіки. 2015. № 8. С. 193–203.

16. Пенделяк І. Ю. Використання ризик-менеджменту підприємствами з тривалим циклом виробництва. Управління розвитком № 1(141). 2013. С. 121–122.

17. Popadynets, N., Polishchuk, O., Bilyk, R., Peretiatko, L., Yakymchuk, A., Zapukhlyak, V., Zastavnyy, A., & Turala, M. THE REVIEW OF TRENDS AND FOREIGN DIRECT INVESTMENT ESTIMATES IN UKRAINE AND POLAND. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 45(2), 166–182.
<https://doi.org/10.15544/mts.2023.17>

18. Білоус Я. Ю., Перетятко Л. А., Фесенко О. М, Тютюнник В. С. Прийняття управлінських рішень в системі соціально-економічного розвитку інноваційно-інвестиційного та кадрового потенціалів підприємств агропродовольчої сфери в умовах діджиталізації. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. № 3. С. 51 – 56.

Інформаційні ресурси:

1. Віртуальний університет ЛДУ БЖД [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://virt.ldubgd.edu.ua/>

2. Методологічні та актуальні статті з менеджменту [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.management.com.ua/>

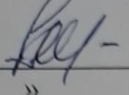
3. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL:<http://www.nbuv.gov.ua/>.

Розглянуто на засіданні кафедри права та менеджменту у сфері цивільного захисту, протокол від « 29 » 08 2023 р. № 1

РОЗРОБНИК

Доцент кафедри права та менеджменту
у сфері цивільного захисту
кандидат економічних наук, доцент

 Любов ПЕРЕТЯТКО
« 29 » 08 2023 р.

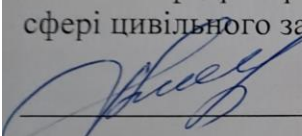
ЗАТВЕРДЖЕНО

Начальник кафедри права та
менеджменту у сфері цивільного
захисту
кандидат юридичних наук, доцент

 Андрій САМІЛО
« 29 » 08 2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми
«Менеджмент організацій та
адміністрування» першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри права та менеджменту у
сфері цивільного захисту

 Руслана СОДОМА
« 29 » 08 2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Заступник начальника ННІ П та ТБ
кандидат технічних наук, доцент

 Іван ПАСНАК
« 29 » 08 2023 р.

Актуалізовано:

Дата перегляду / внесення змін до Силабуса			
Підпис			
Ім'я, прізвище викладача			